

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nucleus Casuum Conscientiæ Sive Brevis Notitia Eorum
quæ scitu vel necessaria, vel valde vtilia sunt
Confessarijs in primo ingressu ad audiendas Confessiones**

Agostini, Giuseppe

Coloniae Agripp., 1644

Quis ordo sit Sacrame[n]tum, & quid ad ipsum requiratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41767

lauandas manus infundere: sed præcipue eius munus est Epistolam ex officio, & solemniter in Missa legere. Diaconi munus est cantare solemniter Euangelium in Missa, ministrare immediatè Sacerdoti in omnibus, quæ pertinent ad Missæ Sacrificium, vestire Altaria, Crucem ferre, item ex commissione Sacerdotis prædicare, & baptizare.

8. Presbyteri munus est præcipuum offerre Sacrificium Missæ: vndè dicitur habere potestatem in Corpus Domini verum, Absoluere a peccatis, iuxta ea, quæ dicta sunt in Sacramento Pœnitentiæ: vndè dicitur habere potestatem in corpus Domini mysticum. Item aliqua alia Sacramenta ministrare, iuxta superius dicta: pascere populum doctrina, & exemplo; & aliquas benedictiones facere, vt Aquæ Benedictæ, & similes.

Quis Ordo sit Sacramentum.

9. Sicuti certum omnino est Ordinationem Sacerdotis, quæ etiam extendi potest ad Ordinationem Episcopi, esse verum Sacramentum; ita, saltem

communissima sententia est, Ordinationem Diaconi, & Subdiaconi esse vera Sacramenta, & conuenire illis omnia, quæ ad essentiam Sacramenti ex supradictis requiruntur. Item multò probabilior sententia est, & cõmuniõr quatuor etiam minores Ordines esse Sacramenta: id est in illis ceremonijs, quibus conferuntur tales ordines inueniri essentiã, & conditiones Sacramenti. Plura de hac re Theologi, *S. Th. Bellarm. Valent. Vasq. & Alij citati à Coninch disp. 20. dub. 6.*

10. Quamuis hæc omnia Sacramenta sint re ipsa plura; tamen pertinent, & constituunt vnum Sacramentum Ordinis, per quandam aggregationem, & ordinationem ad vnum finem proximum Sanctissimæ Eucharistiæ, & Sacrificij Missæ: sicuti multi digiti constituunt vnam manum, & multa membra vnum corpus: non tamen possunt omnia septem Sacramenta dici vnum Sacramentum eodem modo: quia non habent omnia vnum proximum, & veluti indiuisibilem finem, sed varios, vt constat ex dictis.

Materia, & Forma.

II **C**onsequenter omnibus his Sacramentis assignari debet materia, & forma, iuxta ea, quæ vniuersaliter de Sacramentis supra dicta sunt: & quamuis in hac re multæ fuerint, & diuersæ opiniones; sequar tamen in earum assignatione communioem nostri temporis sententiam. Et quidem in vniuersali, materia proxima cuiusque Ordinationis, vt Sacramentum est, consistit in traditione, & acceptatione alicuius rei, quæ ordinando traditur ab Episcopo: ipsa verò res dicitur materia remota: forma autem in illis verbis, quæ in tali traditione ab Episcopo dicuntur. Debent autem hæc materia, & forma moraliter esse aliquo modo simul, iuxta ea, quæ supra de hac re dicta sunt.

12. Itaq; materia Ostiariatus est traditio Clauium, & Cymbali: Lectoratus traditio libri Lectionum, & Prophetiarum: Exorcistatus traditio libelli Exorcismorum, & Adiurationum: Accolytatus traditio Candelabri cum candela

extincta: & traditio Vireoli vacui, quæ sunt veluti duæ materiæ partiales in hoc Ordine. Formæ sunt, vt dixi, verba, quæ ab Episcopo proferuntur in talium rerum traditione.

13. Subdiaconatus verò materia est traditio Calicis vacui cum Patena vacua, & traditio libri Epistolarum, tanquam duæ partiales materiæ, vt dixi de Accolytatu, Diaconatus materia est traditio libri Euangeliorum, nempe Missalis cum impositione manuum. Sacerdotij demum materia est porrectio Calicis cum vino, & Patenæ cum ostia, & præterea impositio manuum, quando ab Episcopo traditur potestas in corpus Domini mysticum, scilicet ad absolendum à peccatis: & hæc habentur tamquàm duæ materiæ partiales, vt dixi de Accolyto, & Subdiacono. Formæ verò sunt verba, quæ in talium rerum traditione, & manuum impositione dicuntur ab Episcopo: scilicet, Accipe potestatem, &c. quæ ex Pontificali distinctè ponit *Filiuc. loco cit. cap. 2. n. 51.* Demum in consecratione Episcopi ij, qui putant esse Sacramentum, assignant pro materia, im-

positio

positionem manuum trium Episcoporum, & pro forma verba illa, quæ ab illis proferuntur: scilicet, Accipe Spiritum Sanctum, &c. Aliqui addunt alias materias partiales, non essentielles. Legite *Fillinc. ibid. n. 40.*

14. Vbi aduertendum est quod in ijs Sacramentis, in quibus sunt duæ veluti partiales materiæ, & formæ; si casu aliquo vna ex illis omittatur, debet suppleri in alia Ordinatione, non reiterata ea parte, quæ fuit integra: v. g. si in Sacerdotio fuerit collata prima potestas, quæ dicitur Ordinis, & non secunda, quæ dicitur Iurisdictionis in communi; debet suppleri secunda, prima manente integra, quæ non dependeat a secunda: at verò cum secunda dependeat, & supponat primam; si fuisset collata secunda, & non prima, inualidè fuisset collata: & sic vtraque debet conferri.

15. Sacerdotio ordinandus debet physicè tangere Patenam, & Calicem, aut saltem Patenam Calici superpositam, licet non Ostiam: & omnes ordinandi debent conari, non solum vt ostendant se acceptare, quod traditur, quod esset mo-

F s raliter

raliter tangere; sed etiam vt physicè, & reuera tangant: quod aliqui putant ad minimum esse necessarium necessitate præcepti, saltem ne se exponant periculo inualidæ Ordinationis: non tamen necesse est, vt contactus sit magnus, aut prolixior; sed sufficit leuior, & breuior.

Ætas, & Ordo recipiendi.

IN ordinandis, vt licitè ordinentur, requiritur determinata ætas: & quidem post *Trident. sessi. 23. ca. 12.* de reformatione: Ad Subdiaconatum requiritur annus 22. inchoatus: ad Diaconatum 23. inchoatus. Ad Sacerdotiũ 25. inchoatus: Pro prima Tonsura septennium completum: Pro tribus primis minoribus Ordinibus relinquitur arbitrio Episcopi, dummodò ordinandus perfectum vsum rationis habeat, & sciẽtiam singulis Ordinibus necessariam: Pro Accolyratu verò duodecimus annus completus. Si verò aliquis scienter ante debitam ætatem ordinaretur absque dispensatione; licet valeret Ordina-

sio, grauiter tamen peccaret: & si esset puer ante vsum rationis; grauiter peccaret ordinans, & qui ad talem ordinationem concurrerent.

17. Ex necessitate præcepti, Ordines suscipiendi sunt eodem ordine, quo supra fuere enumerati: & quamuis valida esset receptio Ordinis Superioris. v. g. Diaconatus, relicto Subdiaconatu, seu ante Subdiaconatum, & sic de ceteris; hic tamen, qui dicitur per saltum ordinatus, maneret suspensus à sui Ordinis executione, & ad vltioris receptionem potest tamen Episcopus cum tali dispensare, vt Ordinem relictum recipiat, & ad vltiora progrediatur: nisi ante talē dispensationem solemniter ministrasset in Ordine per saltum suscepto: tunc enim requiritur dispensatio Summi Pontificis. *Trident. sess. 23. cap. 14. de reformatione.*

Scientia, & Mores.

18 **R**equiritur etiam certa scientia in Ordinandis: & quidem ex *Trident. sess. 23. citata, de reformatione cap. 4.*

Ad primam Tonsuram requiritur vt sciant legere, & scribere (saltem vulgari lingua secundum aliquos), & Fidei rudimenta sint edocti. Ad minores Ordines *cap. 11.* requiritur, vt saltem latinam linguam intelligant. Pro Subdiaconis verò, & Diaconis *cap. 13.* requiritur vt præterea in ijs, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, sint instructi. Pro Presbyteris verò *cap. 14.* requiritur præterea, vt ad populum docendum, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad administranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur.

19. Item ex ijsdem locis Concilij requiruntur in Ordinandis quædam alia: vt quòd probabilis coniectura sit, ordinandos hoc vitæ genus inire, non sæcularis iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cultum præstent. Vndè si quis minoribus Ordinibus initiaretur animo non seruiendi Ecclesiæ in illis, sed certo tempore renuntiandi, peccaret grauiter, cum agatur in materia graui. Item ad minores Ordines requiritur, vt bonum à Parocho, & Magistro scholæ testimonium

nium habeant, Pro Ordinibus verò maioribus monet Episcopos Concilium non quoslibet in debita ætate constitutos debere ad hos Ordines assumi; sed dignos dumtaxat, & quorum probata vita senectus sit. Ad quod requirit, ut habeant bonum testimonium, & qui sperent Deo auctore se continere posse, id est castitatem illæsam seruare: quod maximè ad Sacerdotes pertinet: pro quibus additur, ut ita pietate, ac castis moribus conspicui sint; ut præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab ijs expectari possint. Demum requiritur ut ordinandus existimet se esse in gratia, ut dignè recipiat Sacramentū. Quòd si habeat conscientiam peccati mortalis; vel conteratur, vel etiam confiteatur, si debet communicare.

Subiectum.

20 **R**equiritur in Ordinando sexus, & habitas: nempe, ut sit vir, nō fœmina, nec hermaphroditus, id est vtriusque sexus: ut sit baptizatus, nam in ijs susceptio Ordinis esset inualida: Item

F 7

nec

nec perpetuò amens, & omnino natura inhabilis ad Ordines ministrandos: præterea vt non sit suspensus ab vltioris Ordinis receptione, non interdictus, nò excommunicatus, non irregularis, iuxta ea quæ de his rebus dicentur infra suis locis. An autem, si quis ordinetur sacris Ordinibus infans, aut ante annos pubertatis, aut ex metu graui, aut ignorans obligationem suam, teneatur ad continentiam, & ad statum Clericalem, cum postea id rescierit; Legite *Coninch disp. 20. dub. 14.*

Minister.

21 **M**inister Ordinarius, qui conferre possit hoc Sacramentum, est solus Episcopus consecratus: qui, etiam si esset hæreticus, schismaticus, excommunicatus, suspensus, vel degradatus, quamuis illicitè, validè tamen conferret, quantum ex hoc capite: quia Ordinum collatio, est actus Ordinis, non Iurisdictionis. Ordo autem est indelebilis, & semper manet in illis. Minores Ordines ex priuilegio, & commissione

missione possunt Sacerdotes non Episcopi conferre, vt Cardinales, & multi Abbates. Vtrum autem possint Subdiaconatum, & Diaconatum ex commissione Summi Pontificis; legite *Conincha loco citato, dub. 9.*

22. Episcopus non potest licitè ordinare, nisi sibi subditos: alienos autem cum dimissorijs à proprio Ordinario: alioqui maneret suspensus per annum ab Ordinum collatione, ex *Trident. sess. 23. cap. 8. de reformatione.* Potest tamen aliquis esse subditus alicui Episcopo ex triplici capite. 1. ratione originis, quia in eius diœcesi natus sit non casu, & per accidens. 2. ratione domicilij, quia ibi animo perpetuè manendi habitat, ad quod sufficiunt decem anni. 3. ratione beneficij, quod in tali diœcesi obtinet. Et à quolibet ex his tribus Episcopis potest petere Dimissorias. Legite *Filliuc. tract. 20. cap. 4. num. 101.* Sede vacante potest Capitulum dare Dimissorias, sed post annum à morte Episcopi. *Trident. sess. 7. cap. 10.* Dimissoriæ concessæ ab Episcopo non expirant morte ipsius.

23. Cum

23. Cùm hoc Sacramentum sit necessarium toti Ecclesiæ communitati, vt habeat ministros idoneo ad sui conseruationem, & propagationem, tenentur Episcopi aliquibus temporibus conferre Ordines aut curare vt suis subditis conferantur, ne desit talium ministrorum necessarius numerus. Vt autem rectè in tradendis Ordinibus suo munere fungantur; hæc præstare debent. Primo examen ordinandorum, vel per se, vel per suos ministros idoneos; & quidem erga omnes, etiam Religiosos, si non sint in hoc priuilegiati post Tridentinum. Excipi possunt notoriè digni. Hoc examen non solum debet esse in scientia, & doctrina requisita; sed etiam in vita, & moribus, & natalibus, & alijs impedimentis.

24. Secundò requiritur in ordinando titulus, qui esse potest triplex. 1. Patrimonij iuxta quantitatem requisitam in singulis prouincijs. 2. beneficij sufficientis. 3. paupertatis pro Religiosis.

25. Tertiò vt non ordinet per saltum nec suos non subditos; vt debitis interstitijs, & temporibus. Et quidem Ordines

nes

nes minores possunt vni conferri eodē die, si Episcopus dispenset: maiores nō nisi post annum ab vltimo minore, iuxta *Trident. sess. 23. cap. 11.* ad quod etiam potest Episcopus dispensare, vt ibi habetur. Duo maiores Ordines eodem die conferri non possunt, nisi de licentia Pape. An autem possit aliquis Ordo minor, vel omnes minores conferri eodem die cum Subdiaconatu; standum est consuetudini regionum.

26. In Ordinibus sacris tradendis seruanda sunt tempora præscripta; nempe quatuor Sabbata quatuor temporum, Sabbatum ante Dominicam Passionis, & Sabbatum Sanctum. Inter susceptionem vnus Ordinis sacri, & alterius; debet annus intercedere, nisi dispenset Episcopus. *Tridentinum sess. 23. cap. 13. & 14.*

27. Minores Ordines priuatim conferri possunt quolibet die Dominico, vel festo duplici manè: & ex consuetudine feria sexta vespere ante Sabbata prædicta: vel etiam, vt aliqui volunt, feria quarta quatuor temporum.

28. Item seruandus est locus: nā publicè

blicè

blice maiores Ordines conferri debent in Ecclesia Cathedrali, aut in alia Ecclesia inter digniores Diocesis. *Tridentinum sess. citata cap. 8.* Et presentibus Canonicis, & Clero loci: priuatim vero etiam in aliquo domestico sacello. Prima Tonsura quouis anni tempore, die, ac loco conferri potest. Minores Ordines vbique conferri possunt, & eodem die simul cum prima Tonsura.

29. Episcopus tradens Ordines debet esse in gratia: quia confert Sacramenta. Non conferat Ordines nisi Confirmatis. Aduertat ut applicet materiam, & formam iuxta praedicta, & conformet se Pontificali Romano. Non dicat, se non habere intentionem ordinandi non habentes Patrimonium, aut irregulares, &c. quamuis de his inuestigare debuerit, & non admittere indignos, imo arcere sub comminatione excommunicationis. Habeat tamen intentionem ordinandi quotquot de facto ordinat, & ipse in genere dispenset, in quibus potest. *Filliuc. tract. 9. c. 5 num. 99.*

30. Potest etiam Episcopus praebere Ordines in aliena Diocesi de licentia Episco-

Episcopi illius loci suis subditis, & subditis eiusdem Episcopi illius Diœcesis, & aliorum, si habeant Dimissorias à proprijs Episcopis: neque opus est, vt hos examinet, si sint à proprijs Episcopis examinati, & approbati.

DE SACRAMENTO

Matrimonij.

Definitio, Materia, & Forma.

Matrimonium est Contractus quidam, & Sacramentum. Vt Contractus sic describi solet. Est coniunctio maritalis legitima viri & foeminae, inter legitimas personas, indiuiduam vitæ consuetudinem retinens. Si verò quærat, quid sit Matrimonium, vt est Sacramentum inter Christianos; dici debet. Est Sacramentum, consistens in coniunctione maritali, &c. Ad Matrimonium requiritur necessariò mutus consensus de presenti, aliquo externo signo expressus, saltem per Procuratorem: & potest esse inter quascumque perso-

perfo-